
RAPORT

POTRZEBY SENIORÓW W METROPOLII POZNAŃ

Raport merytoryczny przygotowany przez zespół autorów:

Stowarzyszenie Metropolia Poznań
ul. Kościelna 37
60-537 Poznań
www.metropoliapoznan.pl
www.senior.metropoliapoznan.pl

1. Wstęp

Projekt „Czas na seniora w Metropolii Poznań i Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej” na terenie Metropolii Poznań polegał na organizacji 22 dwudniowych warsztatów. Pierwszy z cyklu warsztatów odbył się w dniach 9-10 maja 2019 w Luboniu. Ostatni warsztat zorganizowano w Obornikach 16 i 17 grudnia 2019.

W warsztatach brali udział seniorzy w wieku 60+ z danej gminy, urzędnicy (w tym radni) odpowiedzialni za realizację polityki senioralnej w danej gminie oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych zajmujących się tematyką senioralną. W założeniu w każdym warsztacie miało wziąć udział co najmniej 15 osób. W praktyce jednak liczba ta wahała się w ramach warsztatów w Metropolii Poznań w zależności od lokalizacji i wynosiła od 5 do ponad 40 osób. Projekt swoim zakresem oddziaływania na terenie Metropolii Poznań sumarycznie objął grupę 355 uczestników (w całym projekcie na terenie dwóch aglomeracji w warsztatach uczestniczyło 757 osób).

Warsztaty miały charakter interdyscyplinarny i dostosowany do potrzeb danej gminy, bazując na konkretnych potrzebach i uwarunkowaniach. Warsztaty prowadzone były przez trenerów-specjalistów i dotyczyły następujących tematów: potencjał seniora (nasze silne i słabe strony, nasze wartości, poczucie własnej wartości i samoocena), współpraca i skuteczna komunikacja z zespołem seniorów, myślenie projektowe, projekty międzypokoleniowe, giełda usług dla seniorów, sesje mentoringowe ze wsparciem ekspertów.

Równolegle podczas warsztatów przeprowadzono badanie ankietowe w grupie seniorów nt. potrzeb i oczekiwań osób starszych. Ankiety była anonimowa. Uczestnicy zajęć mieli możliwość wypełnienia ankiety podczas warsztatów lub po ich zakończeniu drogą elektroniczną, gdyż ankieta prócz wersji drukowanej była także dostępna online na metropolitalnym portalu konsultacji społecznych www.konsultacje.metropoliapoznan.pl.

Ankieta była uruchomiona w wersji online od 27 sierpnia do 31 grudnia 2019r. Respondenci zostali poinformowani, że wyniki ankiety posłużą do opracowania niniejszego Raportu oraz pomogą w realizacji w przyszłości projektów lepiej dopasowanych do potrzeb osób 60+.

W ramach projektu powstały także poradniki dla seniorów ukazujące w przystępny sposób, jak bardziej aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i obywatelskim. Publikacje mają na celu pomoc osobom starszym lepiej poznać tajniki skutecznej komunikacji, meandry przygotowania projektów senioralnych czy skutecznego pozyskiwania środków na innowacyjne pomysły.

W ramach projektu zorganizowano także konferencję podsumowującą przedsięwzięcie w dniu 6 grudnia 2019 w Urzędzie Miasta Poznania. Podczas wydarzenia zaprezentowano raport z badania ankietowego i wnioski z przeprowadzonych warsztatów oraz dobre praktyki związane z ofertą wsparcia seniorów na poziomie samorządowym.

2. Wyniki ankiety dotyczącej potrzeb i oczekiwań seniorów w Metropolii Poznań - podsumowanie

W związku z realizacją cyklu warsztatów edukacyjnych dla seniorów w gminach wchodzących w skład Stowarzyszenia Metropolia Poznań, zdecydowano o przygotowaniu i przeprowadzeniu badania ankietowego w grupie seniorów nt. potrzeb i oczekiwań osób starszych. Ankieta była anonimowa. Uczestnicy zajęć mieli możliwość wypełnienia ankiety podczas warsztatów lub po ich zakończeniu drogą elektroniczną, gdyż ankieta prócz wersji drukowanej była także dostępna online na metropolitalnym portalu konsultacji społecznych www.konsultacje.metropoliapoznan.pl.

Ankieta była uruchomiona w wersji online (patrz obrazek obok) od 27 sierpnia do 31 grudnia 2019r. Respondenci zostali poinformowani, że wyniki ankiety posłużą do opracowania niniejszego Raportu.

Analizując wyniki ankiety można wskazać podstawowe cechy i potrzeby statystycznego uczestnika projektu - dzięki temu stworzono **profil seniora** ukazujący najczęściej występujące w badanej zbiorowości cechy i preferencje:

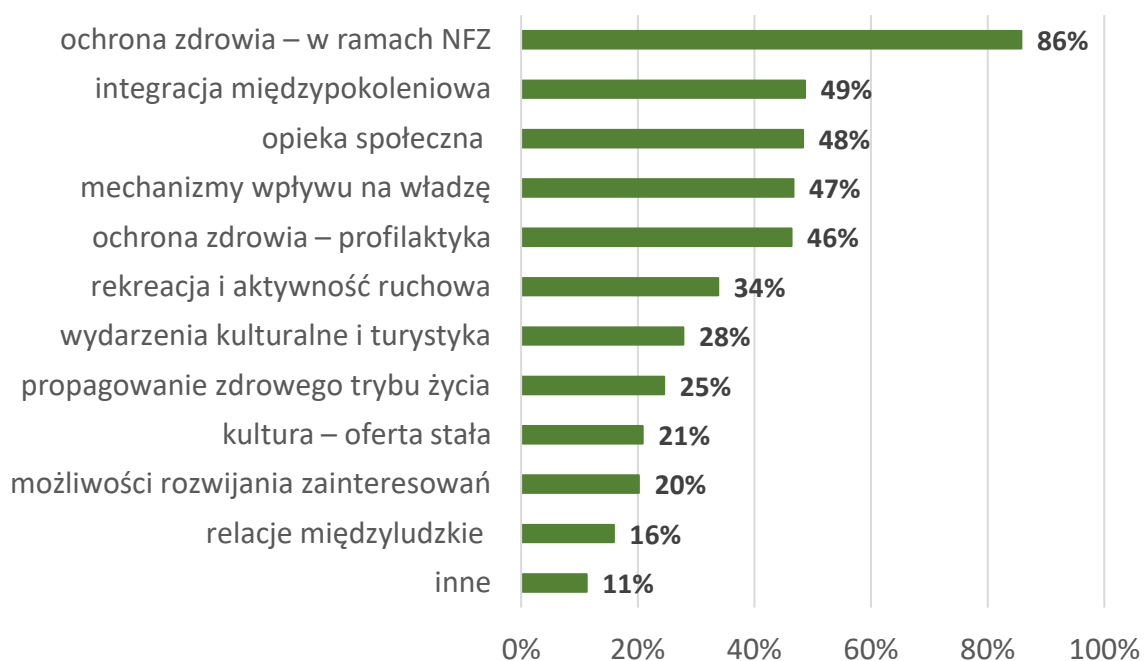

3. Wyniki ankiety dotyczącej potrzeb i oczekiwań seniorów w Metropolii Poznań – wyniki szczegółowe

W wyniku badania ankietowego uzyskano poniższe wyniki szczegółowe.

Pytanie nr 1:

Proszę zaznaczyć sfery życia społecznego, w ramach których w swoim lokalnym środowisku dostrzega Pani/Pan największe deficyty w stosunku do potrzeb seniorów:

Wyniki wyraźnie wskazują, że najwięcej deficytów seniorzy identyfikują w zakresie ochrony zdrowia, szczególnie w ramach świadczeń NFZ (86%) tj. dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitacji, jakość opieki, a także w zakresie profilaktyki i edukacji zdrowotnej (46%) obejmującej takie działania jak programy badań przesiewowych lub szczepień.

Prawie połowa badanych (49%) dostrzega także potrzeby w zakresie integracji międzypokoleniowej, czyli inicjatyw umożliwiających wymianę doświadczeń między seniorami i młodszymi grupami wiekowymi (w tym młodzieżą).

Wysoką pozycję w rankingu deficytów zajęła także sfera związana z opieką społeczną (48%) obejmująca wsparcie dla seniorów i osób chorych oraz

usługi asystenckie, a także kwestia dotycząca mechanizmów wpływu na władzę samorządową i uczestnictwa seniorów w życiu publicznym i społecznym (47%) w tym udział seniorów w wyborach i pełnieniu funkcji w organach samorządowych.

Pytanie nr 2:

Proszę zaznaczyć aktywności, w których chciałaby/chciałby Pani/Pan w przyszłości uczestniczyć:

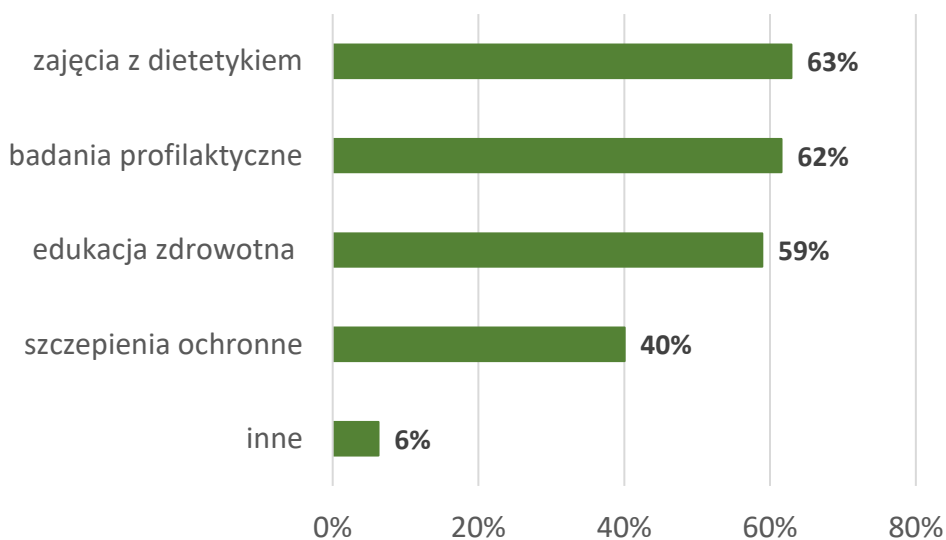

Respondenci wskazali najwyższą chęć uczestnictwa w wycieczkach krajoznawczych (69%). Następne miejsca wśród wskazań preferowanych aktywności zajęły zajęcia ruchowe np. basen, nordic walking, taniec czy aerobik (43%), zajęcia językowe (43%) i komputerowe obejmujące usługi przez internet np. płacenie przelewem internetowym (42%).

Wysoko na liście wskazań znalazły się także warsztaty obywatelskie (36%) dotyczące takich zagadnień, jak budżet obywatelski, wolontariat i działalność stowarzyszeń, wybory czy aktywność samorządowa.

Pytanie nr 3:

Proszę zaznaczyć dodatkowe świadczenia oraz elementy oferty profilaktycznej, w których chciałaby/chciałby Pani/Pan w przyszłości skorzystać:

Zagadnienia związane z dobrostanem fizycznym i ochroną zdrowia stanowią jedno z najważniejszych aspektów życia codziennego seniorów. Tę konstatację potwierdzają wyniki przeprowadzonego badania.

Ponad 63% respondentów wskazało chęć partycypacji w przyszłości w zajęciach z dietetykiem lub w warsztatach zdrowego żywienia.

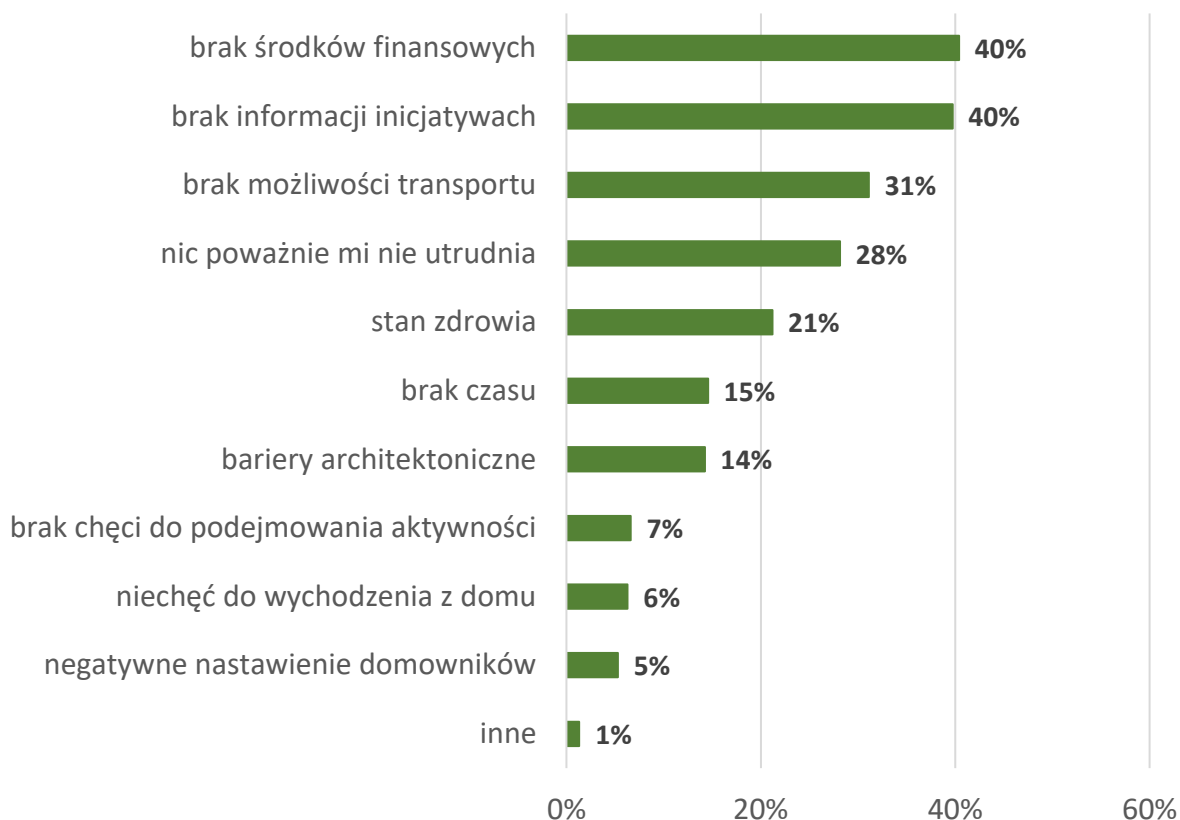
Z kolei 62% badanych podkreślało otwarcie na uczestnictwo w badaniach profilaktycznych tj. badania dermatologiczne znamion na skórze pod kątem zachorowania na czerniaka.

Możliwość wzięcia udziału w wydarzeniach dotyczących edukacji zdrowotnej w zakresie ważnych chorób cywilizacyjnych (tj. cukrzyca, nadciśnienie) deklarowało 59% seniorów uczestniczących w ankiecie.

W szczepieniach ochronnych (np. przeciw grypie) chce wziąć udział 40% respondentów.

Pytanie nr 4:

Co utrudnia Pani/Panu korzystanie z różnych form aktywności dla seniorów?

Pytanie miało na celu identyfikację barier uczestnictwa osób 60+ w różnego rodzaju formach aktywności senioralnych.

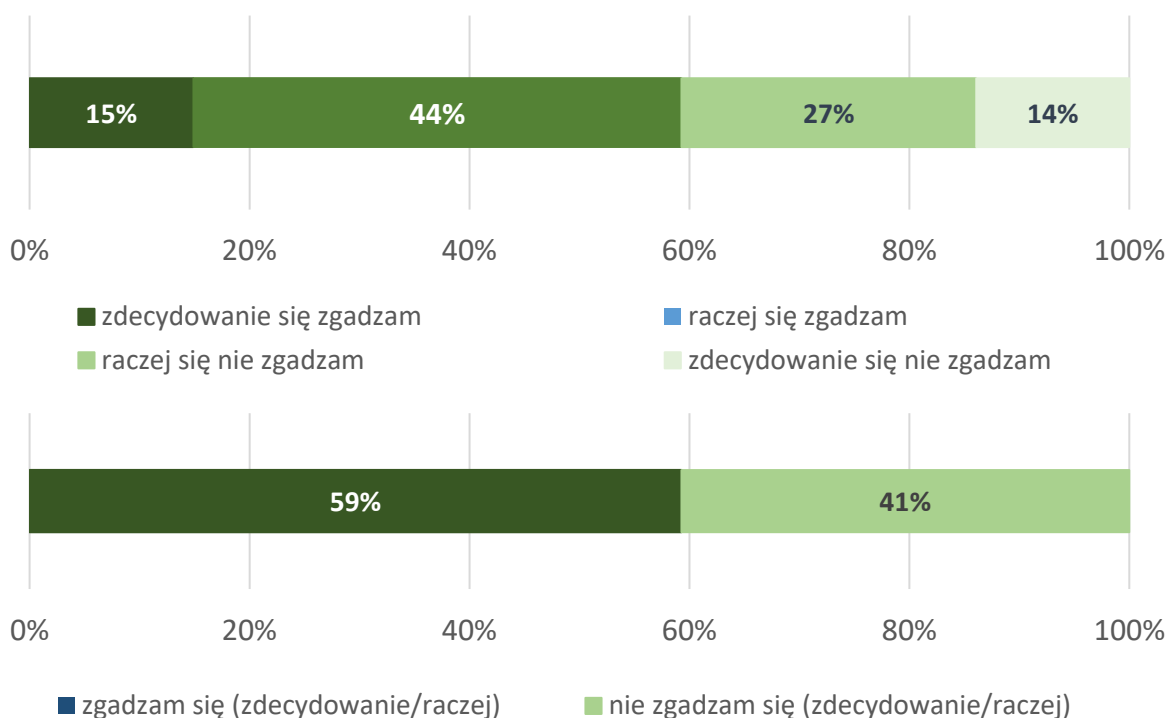
Około 28% uczestników przyznało, że nic poważnie nie utrudnia im uczestnictwa w zajęciach, warsztatach czy innych aktywnościach.

Pozostałe osoby wskazywały konkretne przeszkody, z którymi seniorzy muszą borykać chcąc żyć aktywnie na co dzień tj. brak środków finansowych (40%), trudności komunikacyjne wynikające z problemów transportowych (40%), stan zdrowia (21%) czy brak czasu (15%).

Stosunkowo niską pozycję w tym gronie zajęły bariery architektoniczne (14%) tj. nieprzystosowane chodniki, wysokie krawężniki, brak poręczy, ramp podjazdowych i wind.

Pytanie nr 5:

Proszę zaznaczyć w jakim stopniu zgadza się Pani/Pan ze zdaniem:
„Czuję, że mam wpływ na codzienność i rozwój mojej społeczności lokalnej, osiedla, miejscowości, samorządu, gminy”

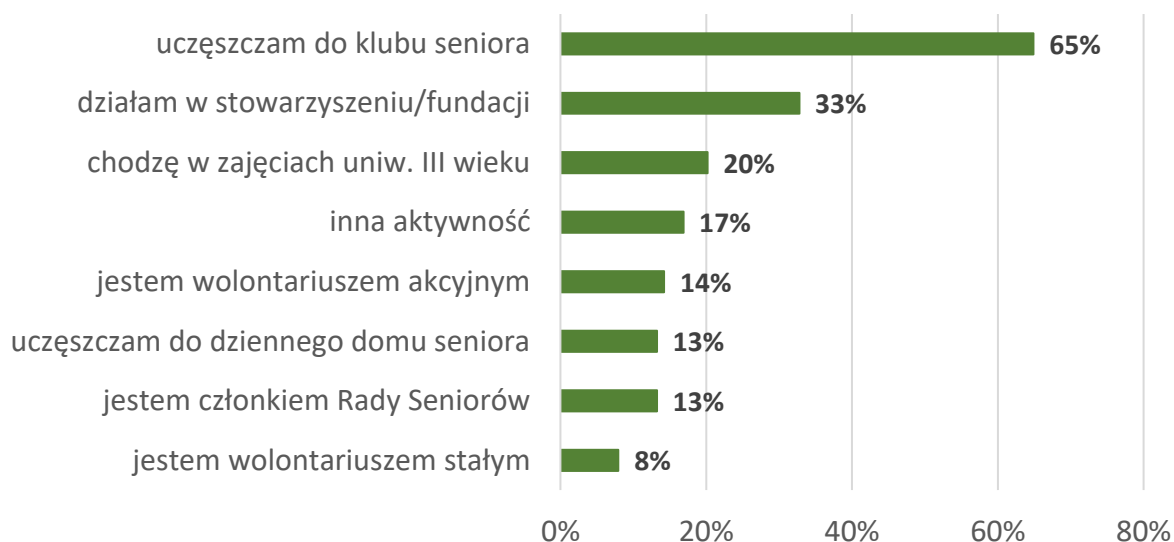

Wyniki skłaniają do dość niespodziewanych wniosków. Na wstępie należy zaznaczyć, że grupę uczestników warsztatów obywatelskich stanowili głównie seniorzy aktywni – zaangażowani w działanie różnego rodzaju senioralnych organizacji, stowarzyszeń oraz uczestniczący na co dzień w działaniach klubów seniora i uniwersytetów III wieku. Mimo że grupa ta postrzegana może być jako liderzy społeczności 60+ o dużym doświadczeniu także w działalności publicznej i społecznej, to jednak poczucie sprawstwa w lokalnej rzeczywistości na wysokim poziomie posiada tylko 6 na 10 respondentów.

Jedynie 59% badanych uznało że zgadza się, ze zdaniem: „Czuję, że mam wpływ na codzienność i rozwój mojej społeczności lokalnej, osiedla, miejscowości, samorządu, gminy” (w tym tylko 15% zdecydowanie). Aż 41% respondentów nie zgadza się z tym zdaniem (w tym 14% zdecydowanie).

Pytanie nr 6:

Jaki jest Pani/Pana poziom zaangażowania społecznego i obywatelskiego?

Pytanie miało na celu zweryfikowanie poziomu zaangażowania respondentów w życie społeczne i obywatelskie. W związku z możliwością zaznaczenia wielu odpowiedzi potwierdzono, że duża część z badanych angażuje się w wiele rodzajów aktywności.

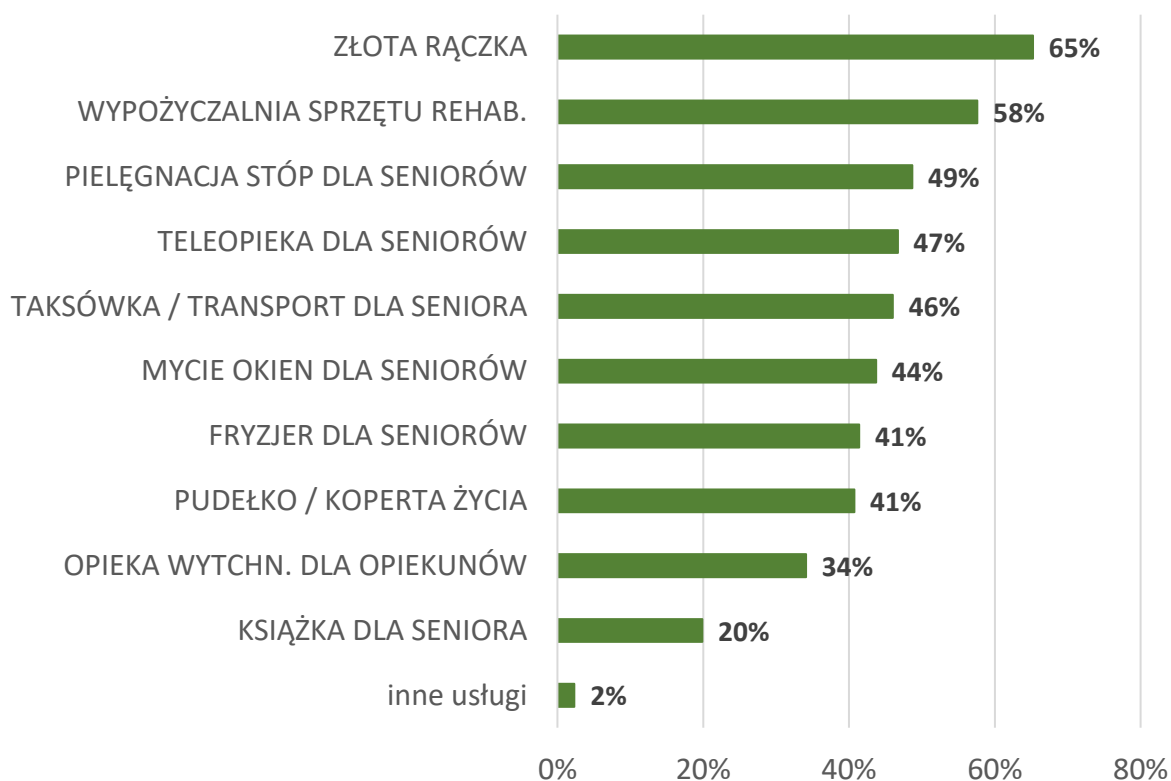
Zdecydowana większość badanych (65%) deklaruje uczestnictwo w zajęciach klubów seniora. Do faktu bycia członkiem lub sympatykiem stowarzyszeń, fundacji lub innych organizacji społecznych przyznało się 33% badanych. Inną aktywność wskazało 17% badanych. W zajęciach uniwersytetu III wieku bierze udział 20% ankietowanych osób 60+.

Cześć z osób biorących udział w badaniu deklarowało także zaangażowanie wolontariackie, zarówno stałe (8%) w postaci świadczenia systematycznego wsparcia przez dłuższy okres czasu, jak i akcyjne (14%) w zakresie zaangażowania przy okazji różnego rodzaju wydarzeń np. koncertów lub festynów.

W gronie badanych znalazły się także osoby zasiadające w Gminnych Radach Seniorów (13% - 40 osób), czyli w powołanych przez Rady Gmin organach pomocniczych o charakterze inicjatywnym i opiniującym.

Pytanie nr 7:

Proszę wskazać **BEZPŁATNE** usługi dla seniorów, którymi jest Pan/Pani **NAJBARDZIEJ** zainteresowana w przyszłości?

Pytanie miało na celu zweryfikowanie zainteresowania ankietowanych bezpłatnymi usługami dla seniorów. Należy zaznaczyć, że seniorzy odpowiadali na pytanie niezależnie od faktu, czy na terenie danej gminy wspomniane usługi występują czy nie. Deklarowali jedynie, którymi usługami byliby w przyszłości zainteresowani, jeśli byłyby dostępne.

Prawie 2/3 ankietowanych (65%) wskazało usługę ZŁOTA RĄCZKA, czyli bezpłatne, drobne naprawy w domach seniorów np. ciekący kran, zepsuta słupczka, przepalona żarówka w lampie, wywiercenie dziury w ścianie.

Sześć na dziesięć osób (58%) deklarowało także chęć skorzystania z bezpłatnej WYPOŻALNI SPRZĘTU REHABILITACYJNEGO.

49% badanych wskazało na usługę PIELĘGNACJA STÓP DLA SENIORÓW, czyli bezpłatną usługę pielęgnacji paznokci u stóp dla osób mających trudności w poruszaniu się.

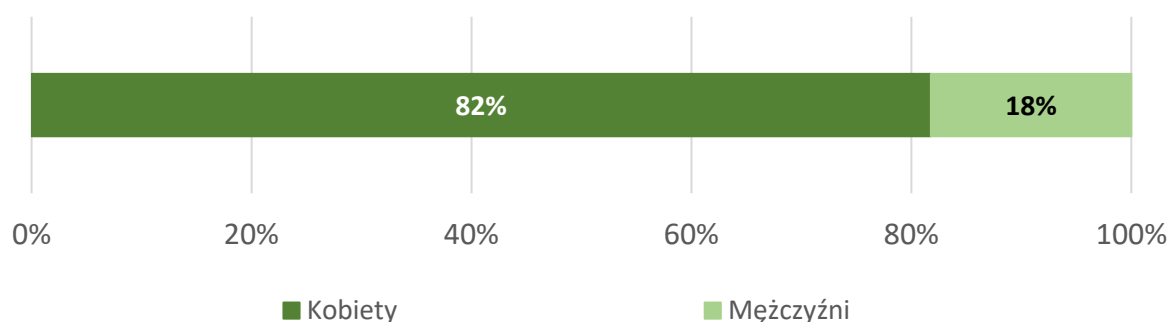
TELEOPIEKĘ dla seniorów wskazało 47% ankietowanych osób 60+. Teleopieka to udostępnienie seniorom mieszkającym samotnie i zagrożonym zasłabnięciem lub upadkiem urządzeń nadawczo-odbiorczych umożliwiających połączenie komórkowe z całodobowo czynnym telecentrum (możliwość wezwania pomocy w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia).

TAKSÓWKĘ LUB TRANSPORT DLA SENIORA wskazało 46% badanych. W ramach tej usługi osoby mające trudności w poruszaniu się mogą zamówić bezpłatną usługę transportową w dogodnym dla siebie terminie np. by dojechać do lekarza, szpitala, urzędu lub na groby bliskich.

Powyżej 40% wskazań miały także inne usługi: MYCIE OKIEN DLA SENIORÓW (44%) oraz FRYZJER DLA SENIORÓW i PUDEŁKO ŻYCIA (po 41%). Wszystkie wspomniane usługi są szczególnie istotne dla osób samotnych mających problemy zdrowotne i problemy w poruszaniu się.

Pytanie nr 8:

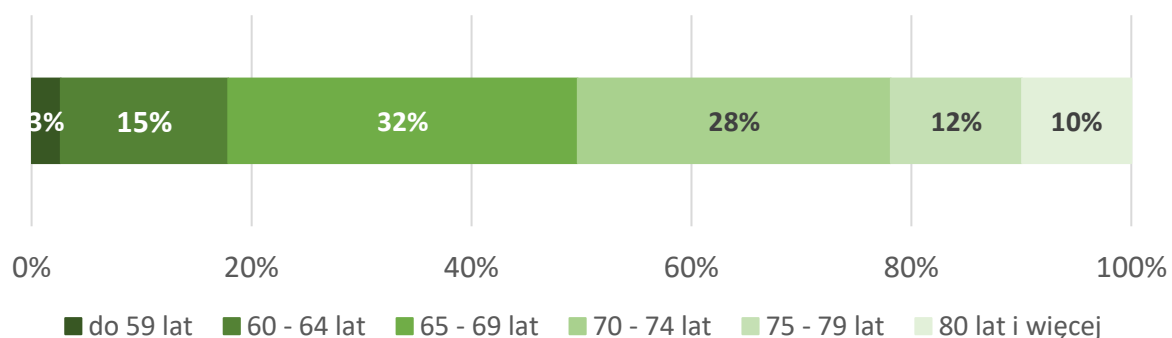
Płeć (metryczka)

Większość uczestników badania stanowiły kobiety (aż 82%). W grupie respondentów 18% stanowili mężczyźni. Struktura płci koreluje z występującą w tej grupie wiekowej dysproporcją liczebną. Różnice są jednak tak duże, że należy wyciągnąć wniosek o dużo wyższej aktywności społecznej i obywatelskiej kobiet-seniorek.

Pytanie nr 9:

Wiek (metryczka)

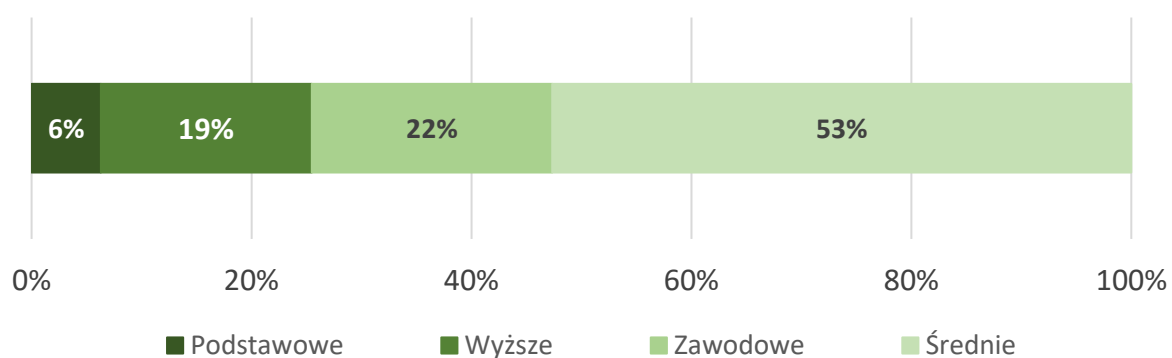
Analiza struktury wieku respondentów skłania do skojarzenia z typowym rozkładem normalnym. Największą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku 65-69 lat (32%).

Mniejsza liczba uczestników w grupie wiekowej młodszej (15%) związana może być z aktywnością zawodową młodych emerytów.

Natomiast w grupach wiekowych starszych – z liczebnością grupy, stanem zdrowia seniorów i poziomem ich aktywności społecznej.

Pytanie nr 10:

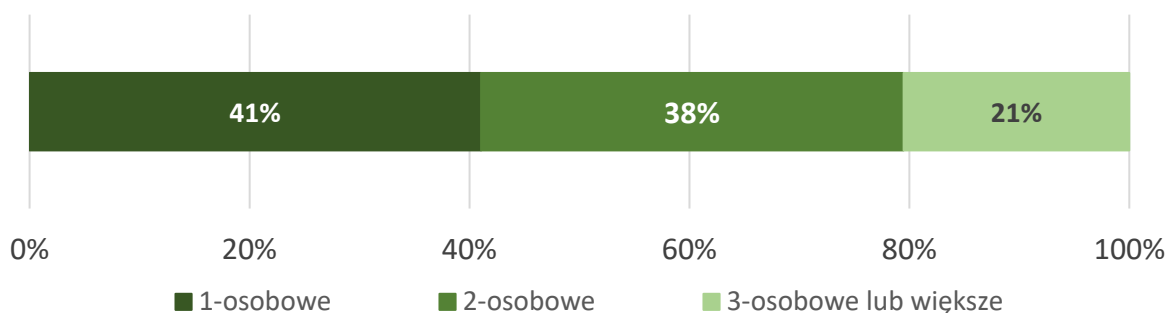
Wykształcenie (metryczka)

Największą grupę wiekową stanowiły osoby posiadające wykształcenie średnie (53%). Następne w zakresie liczebności były grupy osób o wykształceniu zawodowym (22%) oraz wyższym (19%).

Pytanie nr 11:

Gospodarstwo domowe zamieszkania (metryczka)

Wyniki badania w zakresie pytania związanego z wielkością gospodarstwa domowego zamieszkania są bardzo interesujące.

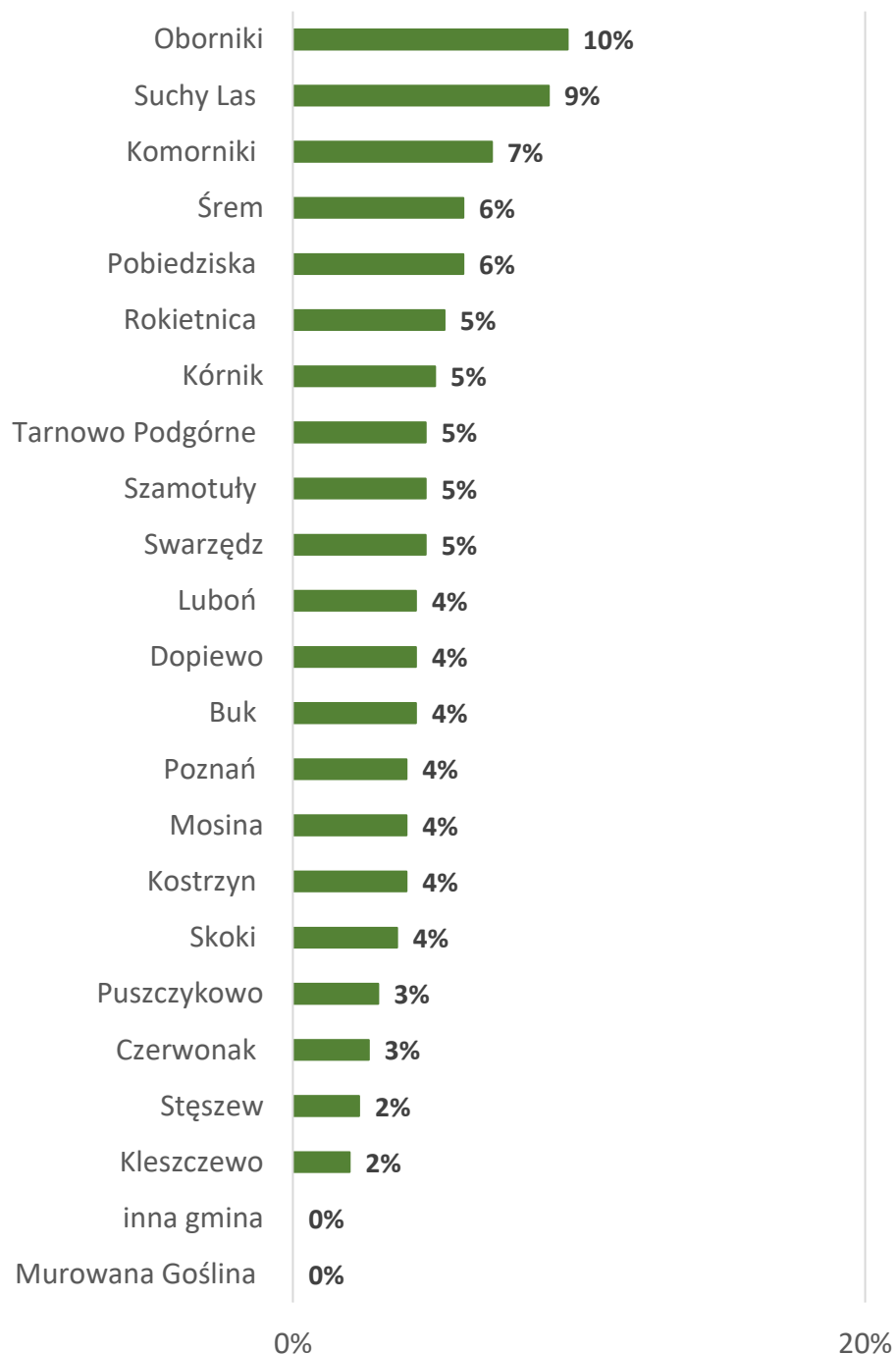
Okolo 38% badanych zamieszkuje w gospodarstwach 2-osobowych, zazwyczaj z małżonkiem. Natomiast aż 41% uczestników to osoby samotne.

Samotność seniorów staje się plagą w naszym społeczeństwie. Żyjemy coraz dłużej a w zapomnienie poszedł już model rodziny wielopokoleniowej. Młodzi żyją „na swoim” a osoby starsze pozostają same. Mając na uwadze wpływ różnic w długości życia kobiet i mężczyzn oraz różne sytuacje życiowe, w efekcie coraz większa grupa w społeczności osób 60+ zamieszkuje 1-osobowe gospodarstwa domowe. Stąd tak ważna jest troska samorządów o zapewnienie im jak najdłuższej możliwości samodzielnego i w pełni satysfakcjonującego życia w inkluzywnej społeczności lokalnej. Kluczowe jest rozwijanie oferty bezpłatnych usług dla seniorów, szczególnie tych skierowanych do osób samotnych borykających się z problemami zdrowotnymi. Nie bez znaczenia są także inicjatywy międzypokoleniowe włączające osoby 60+ na nowo do życia lokalnych „małych ojczyzn”. Wszystko po to by przeciwdziałać zjawisku alienacji i osamotnieniu seniorów, prowadzącego do spadku aktywności osób 60+, co odbija się nie tylko na samopoczuciu emerytów, ale przede wszystkim na ich stanie zdrowia.

Warto także nadmienić, że sytuacja życiowa uczestników może implikować także ich zainteresowanie przyszłymi warsztatami z takich dziedzin, jak długie zachowanie samodzielności czy pielęgnacja osób obłożnie chorych.

Pytanie nr 12:

Gmina zamieszkania (metryczka)

Broszura przygotowana w ramach projektu
„Czas na seniora w Metropolii Poznań i Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej”

POZnań*
metropolia

Projekt finansowany ze środków Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 oraz środków własnych Stowarzyszenia Metropolia Poznań i Stowarzyszenia Aglomeracja Kalisko-Ostrowska

ASOS 2014-2020

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej
Osób Starszych na lata 2014-2020

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

www.senior.metropoliapoznan.pl

www.sako-info.pl/sfera-spoeczno-gospodarcza/asos-czas-na-seniora/